

Milí rodiče a pedagogové, dostávají se vám do rukou pracovní listy, které mají sloužit jako materiál k hlubšímu prožití **doby adventní** s dětmi.

Soubor obsahuje **24 pracovních listů**, které můžete využít od 1. do 24. prosince. Každý list zobrazuje jeden předmět/symbol/osobu, která se váže k zimě, adventu a Vánocům.

Obrázky jsou shodné s těmi na **Vánočním pexesu**. Můžete si přečíst krátké informace k danému předmětu nebo osobě. Následuje otázka k diskuzi a drobný úkol pro děti.

Ke každému dni můžete využít i námět na hru či aktivitu. Děti řeší jednoduchý úkol, ke kterému budou potřebovat pastelky a další výtvarné pomůcky.

Přejeme vám i dětem příjemně strávené společné chvíle.

TEXT

Lucie Cmarová

ILUSTRACE

Vendula Hegerová

1.

Na konci podzimu už je počasí natolik chladné, že je potřeba nosit teplé oblečení a na hlavu nasadit teplou čepici.

Úkol/otázka:

Popiš, jaké oblečení se nosí v jednotlivých ročních obdobích.

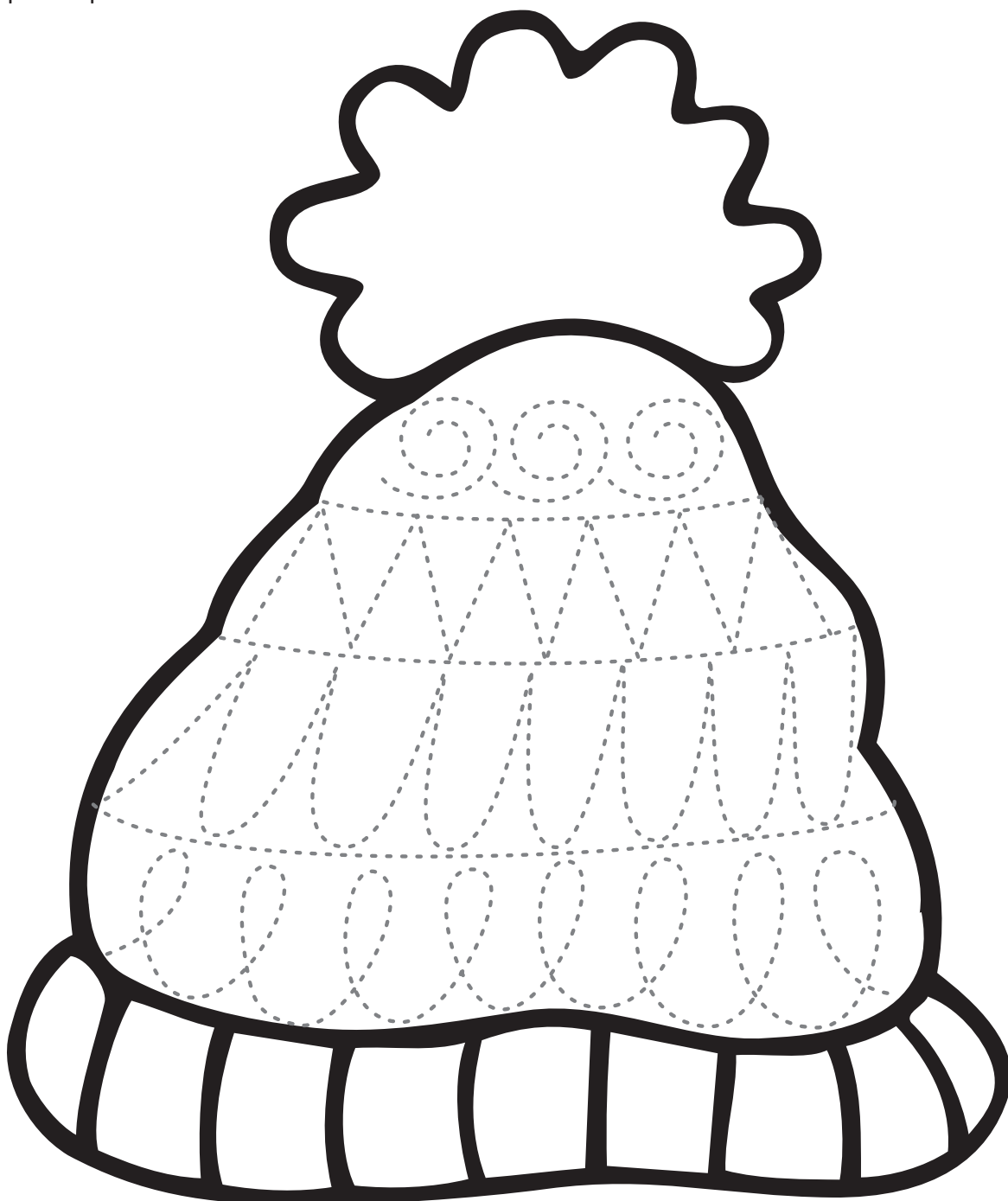
Námět na hru:

Na hromadu dejte různé kousky oblečení. Nachystejte si dvě dřevěné kostky. Na jednu nakreslete jednotlivé druhy oblečení (např. kalhoty, trička, čepice, rukavice, kraťasy, ponožky). Na druhou kostku napište názvy částí těla.

Střídejte se v házení oběma kostkami a nasazujte si kousky oblečení na části těla, které vám padnou na kostkách.

Aktivita na papíře:

Obtáhni vzor na čepici a vybarví ji.

2.

Když je venku zima, zahřeje nás po návratu domů hrnek teplého čaje nebo jiného oblíbeného nápoje.

Úkol/otázka

Jakou příchut' čaje máte nejraději? Jaký jiný teplý nápoj je váš oblíbený?

Námět na hru

Vyrobte si s dětmi vlastní čajovou směs.

Nakrájejte různé druhy sušeného ovoce na malé kousky, přidejte nasušenou meduňku či jiné bylinky. Můžete přidat i trochu skořice nebo jiné koření. Hotovou směs uchovejte ve skleničce. Doma vyrobenou čajovou směs můžete využít i jako jedlý dárek pro kamarády či příbuzné.

Aktivita na papíře:

Najdi dvojice stejných hrnků.

3.

Cinkání zvonečku mají děti spojené s Vánoce. Možná i u vás doma ho na Štědrý večer uslyšíte, než si půjdete ke stromečku rozbalit dárky. Kromě malých zvonků existují i obrovské těžké zvony, jejichž hlas je slyšet široko daleko. Tyto zvony najdete v kostelních věžích. Ohlašují lidem, kolik je hodin. Zvony dříve zvonily, i když někdo zemřel (tzv. umíráček) a také je uslyšíte před začátkem bohoslužeb. V minulosti se zvonilo ručně. Dnes jsou kostelní zvony napojené na elektřinu a jejich zvonění je nastaveno na určité časy.

Úkol/otázka

Poznáte podle počtu úderů zvonu na kostele, kolik je hodin? Pokud ne, můžete se to naučit. Vyšší tóny na začátku označují minuty (čtvrt hodiny, půl hodiny, $\frac{3}{4}$ hodiny a celou). Spodní tóny označují počet hodin.

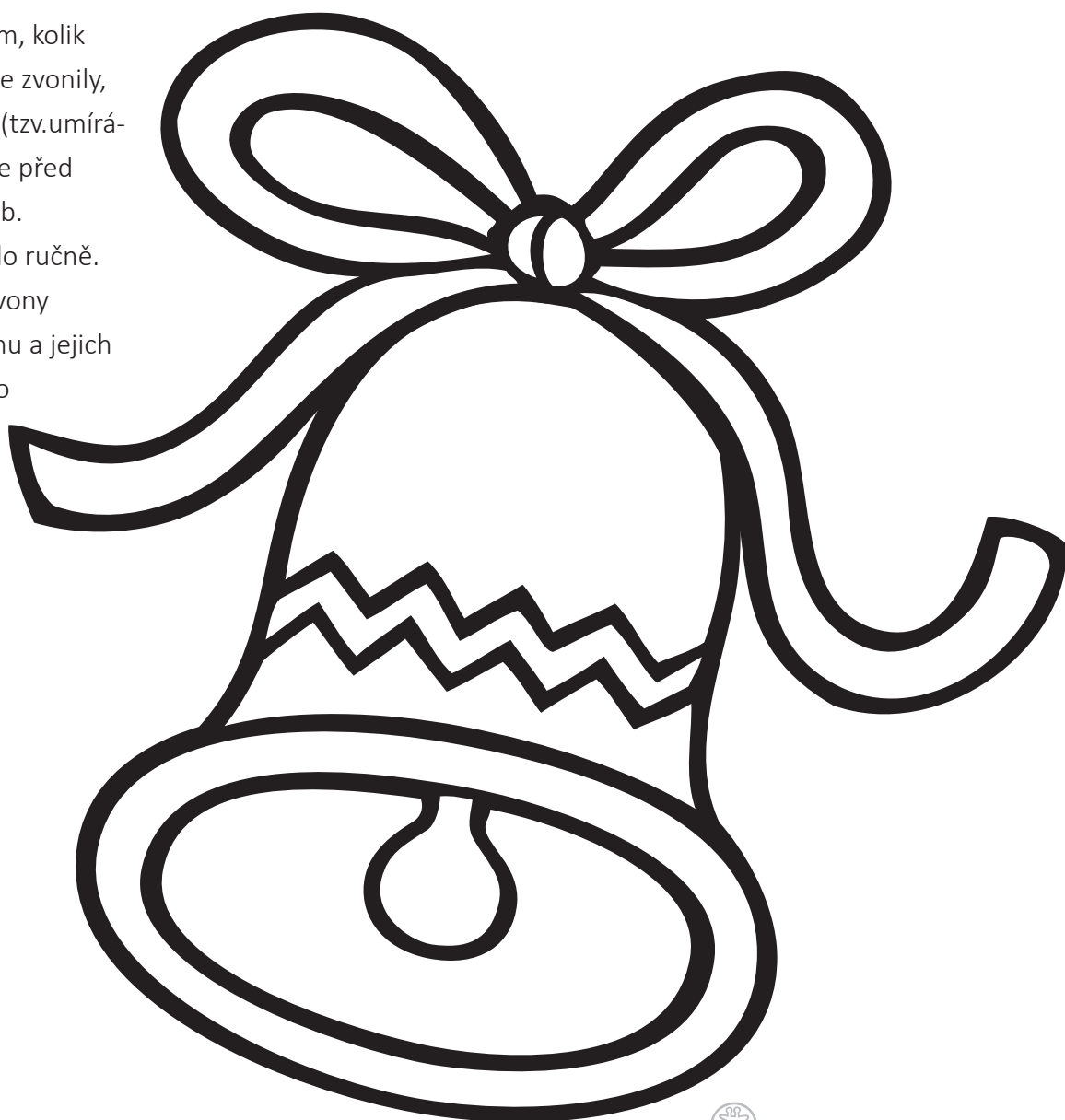
Námět na hru

Zahrajte si na zvoníky a procvičte si u toho hodiny.

Nachystejte si dva kovové předměty a „paličky“ (pokud máte, můžete využít xylofon) a zkuste na ně vyťukat určité časové údaje. Ostatní mají za úkol poznat, kolik hodin odbíjí.

Aktivita na papíře:

Vybarvěte si zvon na obrázku dle vlastní fantazie.

4.

Dnes je svátek sv.Barbory. Žila na přelomu 3.-4. století našeho letopočtu. Byla to křesťanka a pro svou víru zemřela při tehdejším pronásledování křesťanů.

Úkol/otázka

Znáte nějaké české světce? Zkuste si o některém z nich vyhledat několik informací.

Námět na hru

K dnešnímu dni se váže pěkná tradice. Když dnes utrhnete větvíčku z třešně a dáte ji do vody, do Štědrého dne vám rozkvetne.

Zkuste to.

Aktivita na papíře:

Dokresli na větvíčku okvětní lístky.

5.

K vánočním zvykům patří pálení kadidla. Kadidlo je vonná pryskyřice získaná ze stromu, který se jmenuje kadidlovník pravý. Po zapálení kadidlo doutná a vydává vonný kouř. Tento kouř má desinfekční účinky, a proto se dříve kadidlo používalo při jarním úklidu domů.

Dnes na kadidlo můžete narazit v kostele. Používá se při slavnostních příležitostech.

Úkol/otázka

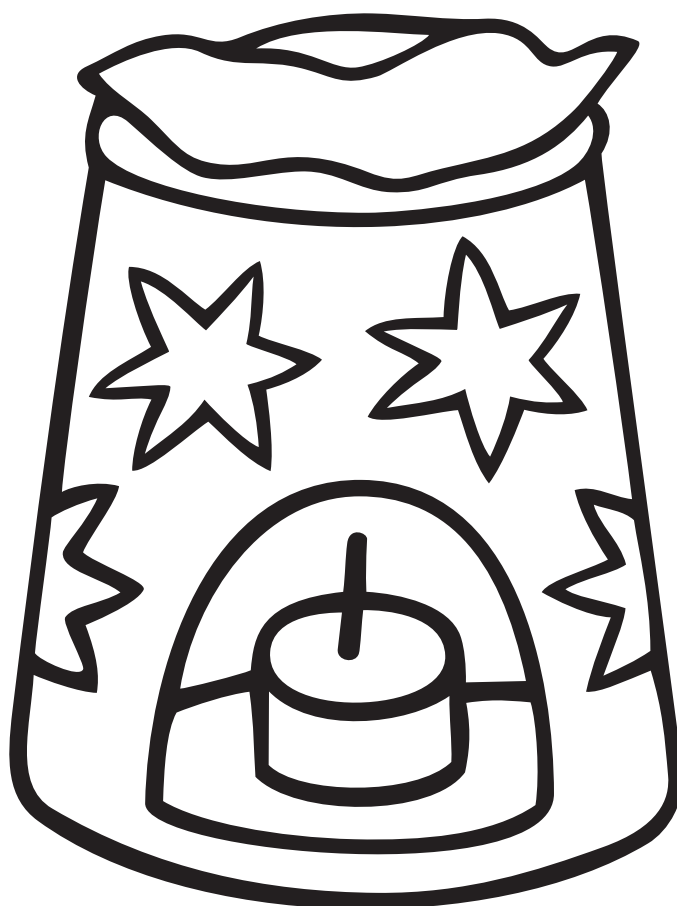
O vánocích si připomínáme narození Ježíška. Kadidlo bylo také jedním z darů, které tři králové dali Ježíškovi, když se narodil. Víš, jaké další dary mu přinesli?

Námět na hru

Zapalte si doma kadidlo.

Aktivita na papíře:

Dotvořte k obrázku pryskyřice šedý kouř. Můžete ho namalovat tužkou, šedou pastelkou, vodovými barvami nebo na papír prstem rozetřete ostrouhanou tuhu z černé pastelky.

6.

Svatý Mikuláš žil na přelomu 3. a 4. století našeho letopočtu v Lykii (dnešní Turecko). Byl křesťanem a jako mladý muž se stal biskupem ve městě Myra. Mikuláš měl dobré srdce a často obdarovával druhé, a to nezištně tak, aby o tom nikdo nevěděl. Svátkem sv. Mikuláše si připomínáme především jeho štědrost.

Tím, že obdarováváme druhé, především děti, si připomínáme Mikulášovu lásku k druhým a touhu dělat jim radost.

Úkol/otázka

V čem nám může být Mikuláš vzorem? Co bychom se od něj mohli naučit?

Námět na hru

Nauč se básničku o Mikulášovi:

Kde se vzal, tu se vzal, Mikuláš pod okny stál.

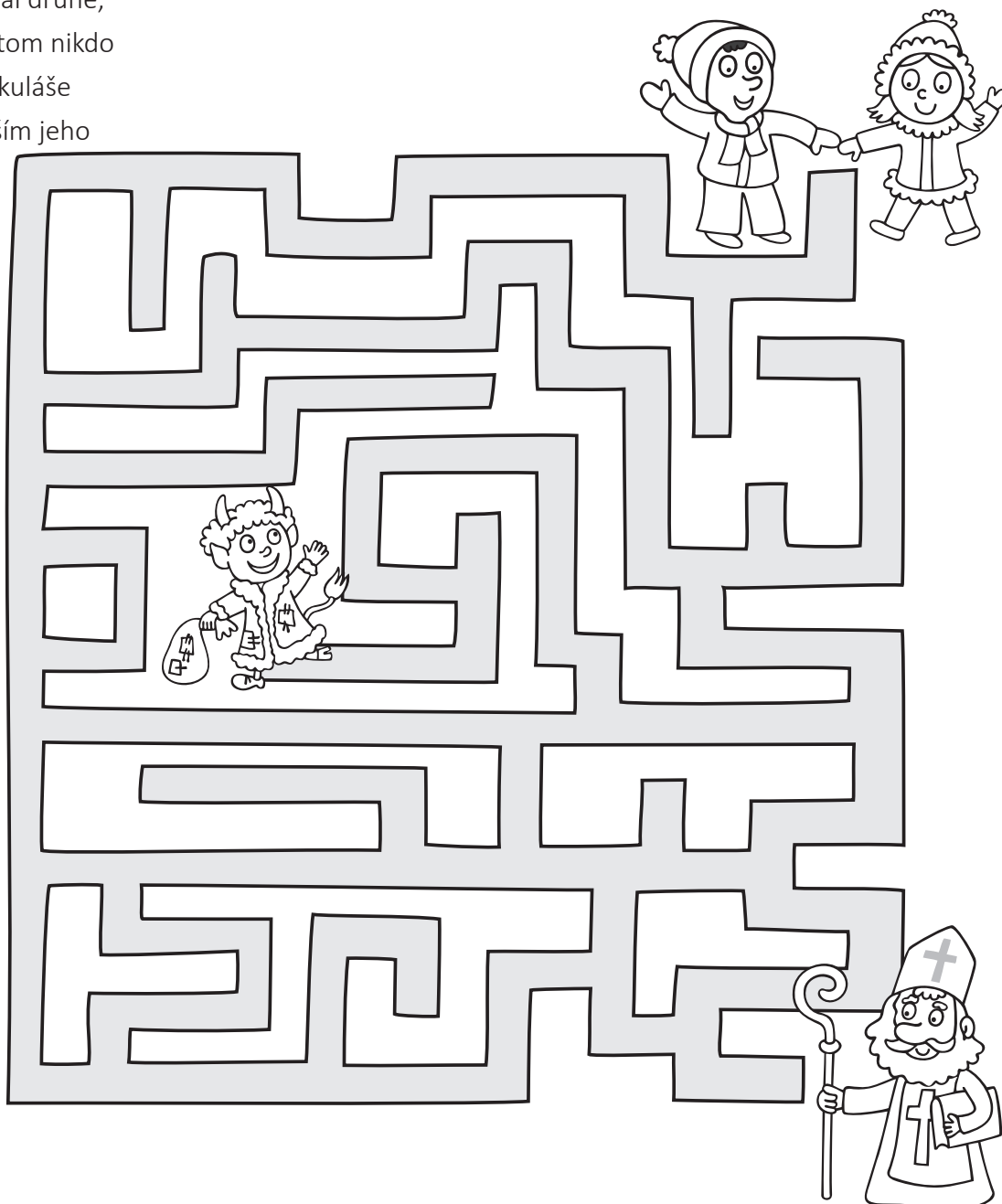
V ruce velkou berličku, na hlavě měl čepičku.

Z bílých vousů teplý šál, takhle, děti, vypadal!

Zdroj: <http://m.mikulas92.webnode.cz/basnicky-pro-mikulase/>

Aktivita na papíře:

Kudy se Mikuláš dostane k dětem s dárky?

Jedním z oblíbených zimních sportů je bruslení na ledě. Možná i vy rádi bruslíte. Bruslit můžeme buď na zimním stadionu nebo využít toho, že v mnoha městech jsou přes zimu na náměstí umělá kluziště. Když hodně mrzne, dá se bruslit i na zamrzlém rybníku.

Úkol/otázka

Vyjmenuj sportovní disciplíny, při kterých se bruslí na ledu. Jaký je rozdíl mezi kolečkovými bruslemi a bruslemi na led?

Námět na hru

Krasobruslení

Zahrajte si doma na krasobruslaře. Oblečte si pěkné šaty, vyberte si vhodnou hudbu a nacvičte si choreografii i bez bruslí. Komu půjdou ladné skoky a piruety?

Varianta 2

Vyrobte si můj kluziště

Do vyššího plechu na pečení napustte vodu a nechejte „kluziště“ přes noc zamrznout v mrazáku. Druhý den můžou vaše oblíbené figurky zvířat či postavičky „bruslit“.

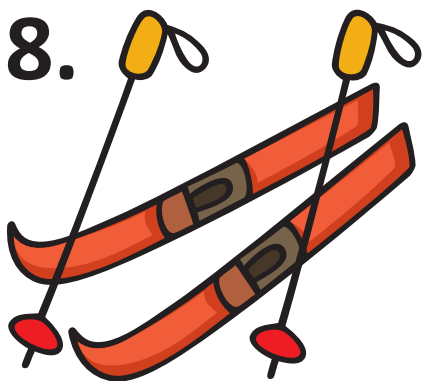
Aktivita na papíře:

Najdi 5 rozdílů mezi dvěma bruslaři na obrázku.

8.

Úkol/otázka

Dokážeš vyjmenovat nějaké konkrétní sportovní disciplíny na lyžích?
Jaký je mezi nimi rozdíl?

Námět na hru

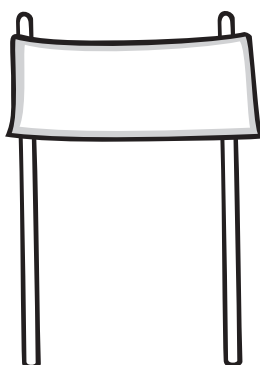
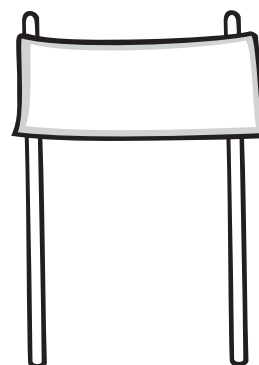
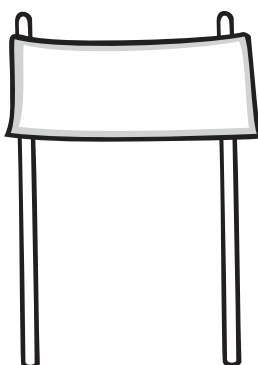
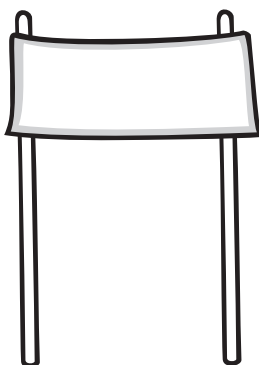
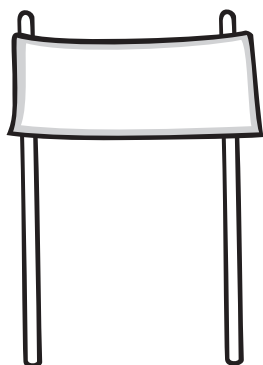
Domácí lyžování

Z kartonu vystříhnete papírové lyže. Provázkem je přivažete na nohy.
Nachystejte si trasu a závody mohou začít. :-)

Dalším oblíbeným zimním sportem je lyžování. Původně lyže sloužily jako dopravní prostředek. Ve 20. století se z lyžování stala sportovní disciplína, která je zastoupena i na zimních olympijských hrách.

Aktivita na papíře:

Dokresli tužkou dráhu, kudy se lyžař dostane do cíle.
Musíš „projet“ všemi brankami.

9.

Sáňe se dřív používaly jako dopravní prostředek ke stahování dřeva z lesa. Táhnout je může buď člověk nebo spřežení psů, koní či sobů. Existují i sáňky, které pohání speciální vrtule.

Úkol/otázka

Poproste rodiče nebo prarodiče, ať vám povprávějí nějakou příhodu z dětství, týkající se sáňkování.

Námět na hru

Spřežení

Vyrobte si „sáň“ z koše na prádlo, na který přivažte provaz. Do koše naskládejte libovolný náklad. Úkolem dětí je převézt náklad z bodu A do bodu B tak, že naložené „sáňky“ potáhnou za provaz. Buď můžete soutěžit na čas nebo děti mohou spolupracovat a můžete udělat „štafetu“. V cíli na ně může čekat nějaká odměna.

Aktivita na papíře:

Vymaluj si obrázek.

10.

Stavění sněhuláka je tradiční zimní zábavou. Není známo, odkdy se sněhuláci stavějí, ale jejich popis se objevuje už v knihách ze 16. století.

Úkol/otázka

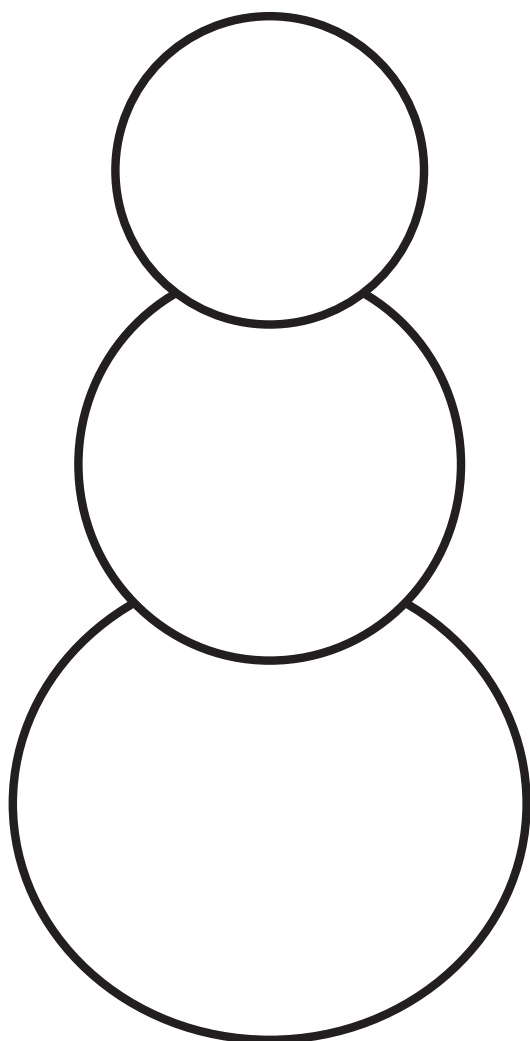
Naučte se básničku o sněhulákovi
Sněhulák je panáček, (ukazujeme "stříšku nad hlavou")
má na hlavě plecháček. (poklepeme si rukou o hlavu)
Místo očí uhlíky (ukazujeme oběma rukama na oči)
a až dolů knoflíky. (jednou rukou naznačujeme řadu knoflíků)
Chodí, chodí bos, (tři velké kroky na místě)
má červený nos! (náznak velkého špičatého nosu)

Zdroj: <https://www.predskolaci.cz/snehulak-basnicka-s-pohybem/2107>

Námět na hru

Pokud bude dostatek sněhu, postavte si sněhuláka. Případně si vyrobte „ledového muže“.

Do misek různých velikostí nalijte vodu a nechejte ji přes noc zmraznout v mrazáku. Následně ze vzniklých ledových polokoulí postavte ledového panáčka. Detaily (obličej, knoflíky) můžete do ledu vytesat nebo je vytvořit prstovými barvami.

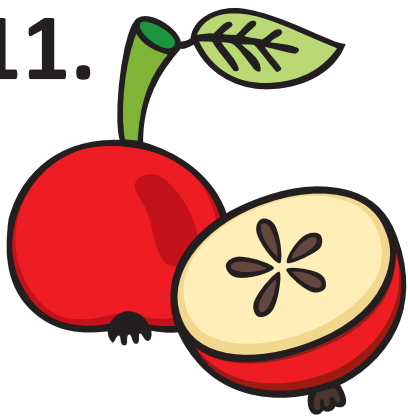
Aktivita na papíře:

Dotvoř sněhuláka

Místo sněhu nalep na „tělo“ sněhuláka vatu. Knoflíky, obličej a klobouk vyrob z kousků filcu či barevného papíru.

Košťe do ruky vytvoř z větvičky.

11.

Rozkrajování jablka je jedním z nejznámějších vánočních zvyků. Lidé věřili, že když se uprostřed jablka objevila hvězdička, znamenalo to, že rodina bude zdravá a šťastná. Když se objevil kříž, znamenalo to nemoc a neštěstí.

Úkol/otázka

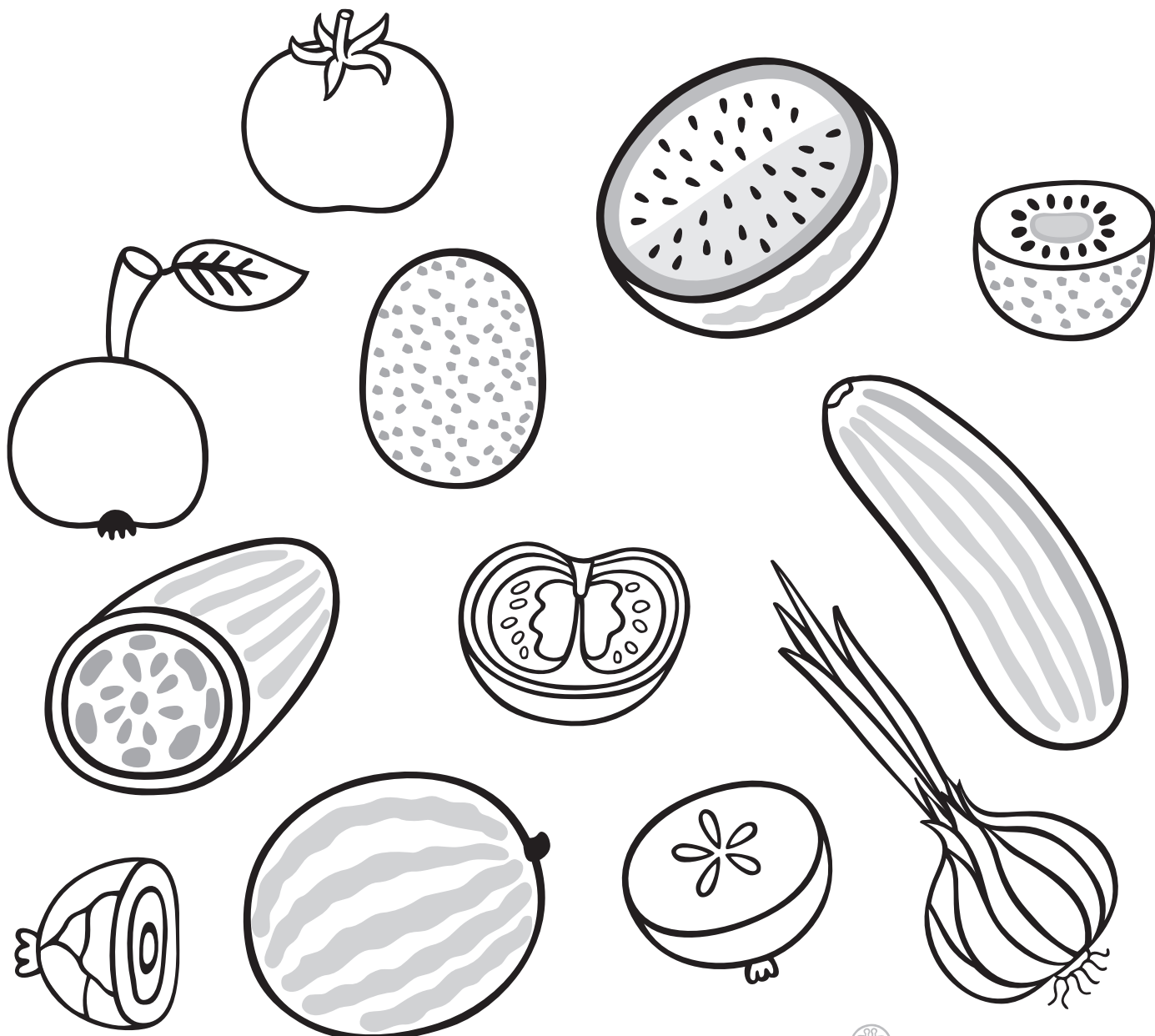
Jaké další vánoční zvyky znáš? Naplánujte si ty, které doma letos o vánocích vyzkoušíte.

Námět na hru

Vyzkoušejte si vánoční zvyky krájení jablka.

Aktivita na papíře:

Přiřaď jednotlivé kousky ovoce k jejich rozkrojeným částem podle toho, jak vypadají uvnitř po rozkrojení.

12.

Pouštění lodiček z ořechů patří mezi další oblíbené vánoční zvyky.

Do rozpůlené ořechové skořápky se vloží malá svíčka a pouští se v umyvadle nebo v misce s vodou. Lidé věřili, že pokud se lodičky drží u sebe, znamená to, že celá rodina bude v příštím roce pohromadě. Pokud se něčí lodička vzdálí, znamená to, že se ten člověk odstěhuje nebo odcestuje.

Úkol/otázka

Pouštění lodiček z ořechů patří mezi další oblíbené vánoční zvyky. Do rozpůlené ořechové skořápky se vloží malá svíčka a pouští se v umyvadle nebo v misce s vodou. Lidé věřili, že pokud se lodičky drží u sebe, znamená to, že celá rodina bude v příštím roce pohromadě. Pokud se něčí lodička vzdálí, znamená to, že se ten člověk odstěhuje nebo odcestuje.

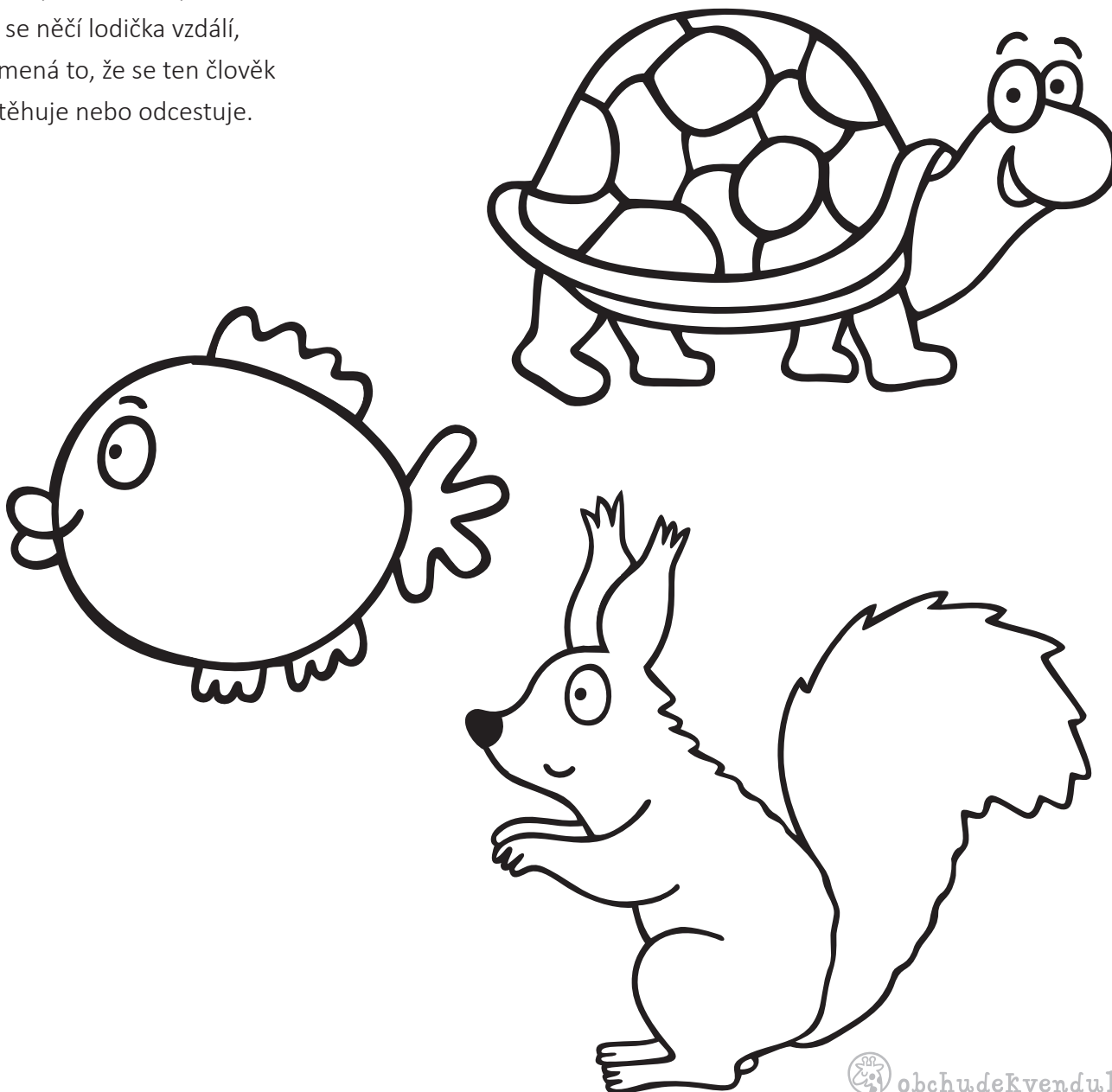
Námět na hru

Vyzkoušejte si vánoční zvyk pouštění lodiček.

Aktivita na papíře:

Jednotlivá zvířátka vystříhni.

Každému zvířátku na papíře nalep část těla z poloviny ořechové skořápky.

Dnes se slaví svátek sv. Lucie.
Žila na přelomu 3. a 4. století našeho letopočtu v Itálii. Byla křesťanka a pocházela z bohaté rodiny. Svůj majetek věnovala chudým a kvůli tomu zemřela mučednickou smrtí. Jméno Lucie pochází ze slova „lux“, což znamená světlo.

Úkol/otázka

K dnešnímu svátku se váže pranostika: Lucie noci upije, ale dne nepřidá.

Vysvětlete si s dětmi, co tato pranostika znamená.

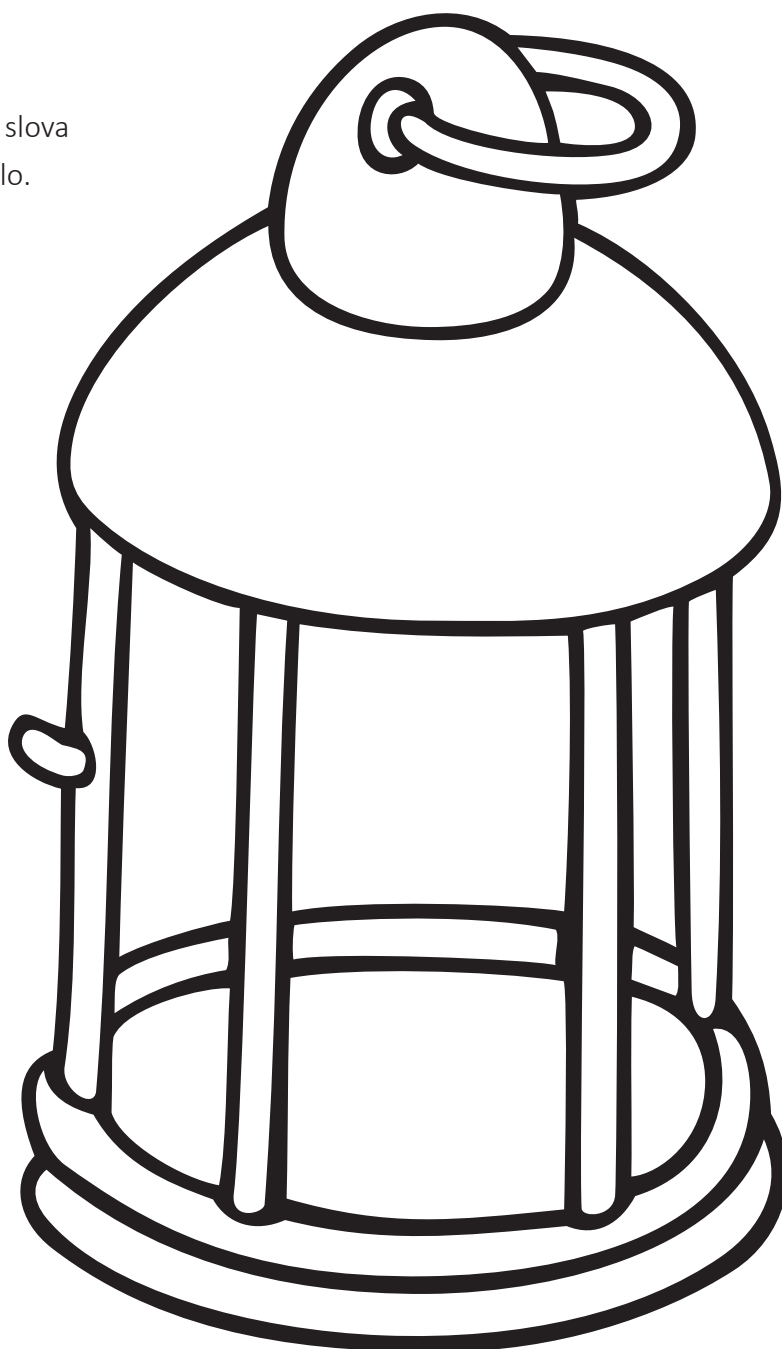
Námět na hru

Vyrobte si voňavou „lampičku“.

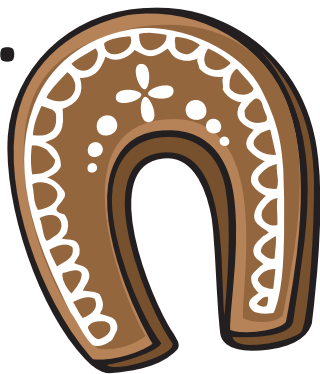
Pomeranč ozdobte zapíchnutým hřebíčkem nebo dalším voňavým kořením. Nahoru pomeranče zapíchněte malou svíčku ve stojánku.

Aktivita na papíře:

Do prázdné lucerny dokreslete svíčku.

14.

K tradičnímu slavení Vánoc patří také vánoční cukroví. Tradičním druhem jsou voňavé perníčky. Slovo perník vznikl ze slova „pepř“, který se dle tradice přidával do těsta. Původní těsto obsahovalo mouku, med a pepř.

Úkol/otázka

Které české město se proslavilo pečením perníku?

Námět na hru

Upečte si perníčky. Můžete zkusit tento zdravější recept:

400 g žitné mouky

2 vejce

150 g datlí/datlové pasty

4 lžíce medu

120 g sádla

½ lžíce jedlé sody

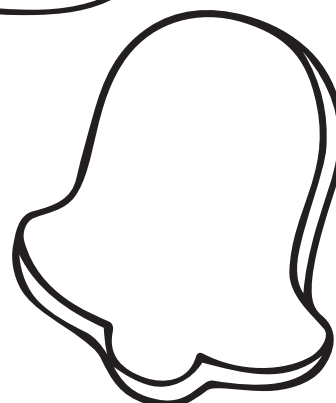
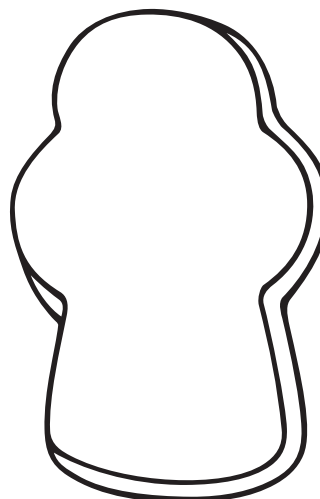
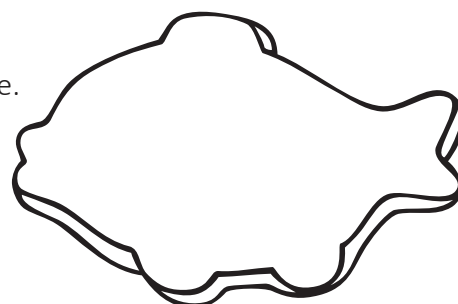
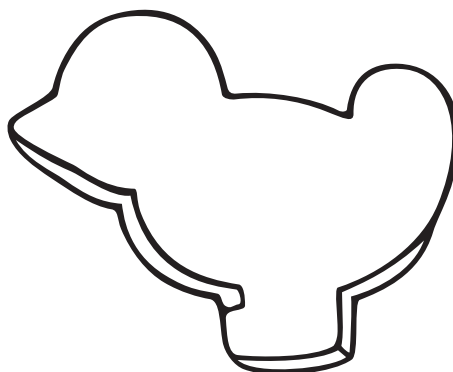
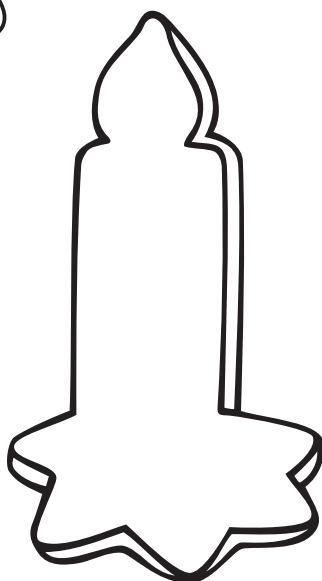
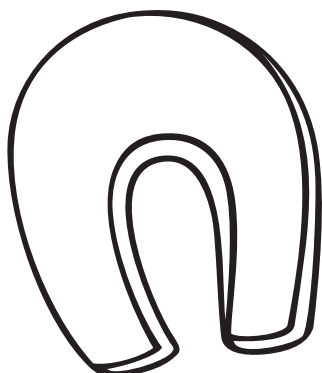
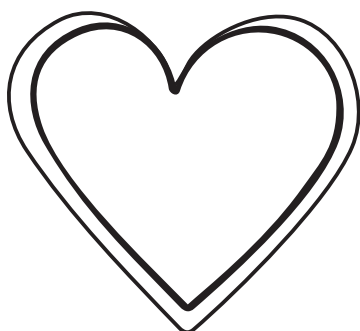
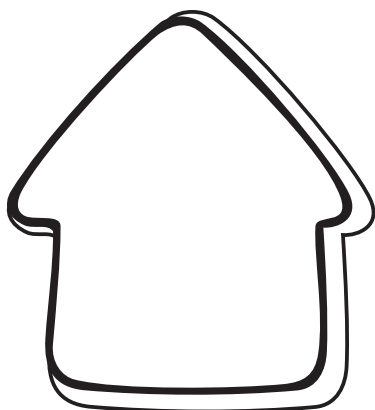
2 lžíce perníkového koření

Zdroj a podrobnosti k receptu:

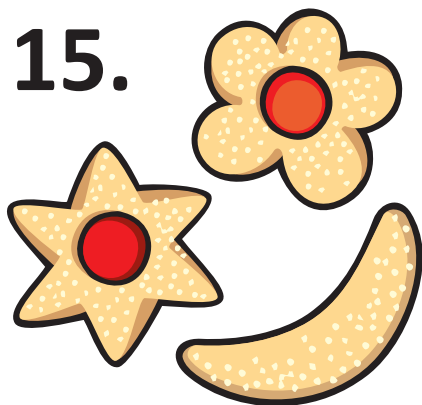
<https://janalesana.cz/zdrave-pernickyy-bez-cukru-a-psenicne-mouky/>

Aktivita na papíře:

„Nazdob“ perníčky na papíře.

15.

Linecké cukroví je klasickým druhem vánočního cukroví, které se u nás peče. Svůj název získalo podle rakouského města Linc.

Úkol/otázka

Vyjmenujte přísady, které se dávají do těsta na linecké cukroví.

Námět na hru

Upečte si zdravé „linecké“ cukroví

Recept:

200 g hladké špaldové mouky

100 g másla

60 g čekankového sirupu

Aktivita na papíře:

Škrtni suroviny, které nepatří do těsta na linecké cukroví.

16.

S figurkami andělíčků se setkáváme ve formě vánočních ozdob.

K těmto svátkům určitě patří.

Když si čteme biblický příběh o narození Ježíška, zjistíme, že v něm hrají důležitou roli andělé.

Ti oznámili pastýřům v Betlémě, že se Ježíšek narodil a řekli jim, aby se mu šli poklonit. Andělé v biblických příbězích vystupují jako poslové, kteří mají za úkol říct lidem nějakou důležitou zprávu.

Úkol/otázka

Řekněte si navzájem něco radostného, co toho druhého potěší.

Námět na hru

Na anděly

Na lístečky napište jména všech hráčů a vložte je do košíku. Každý si vylosuje jedno jméno a po určitou dobu se stane “dobrým andělem” pro člověka, kterého si vylosoval. Musí si nenápadně všimnout toho, co daný člověk potřebuje, s něčím mu pomoci a podobně. Důležité je, aby se pokud možno neprozradil. Po uplynulé době, na které se předem domluvíme, si všichni o hře popovídáme a zkusíme uhodnout, kdo byl naším dobrým andělem.

Aktivita na papíře:

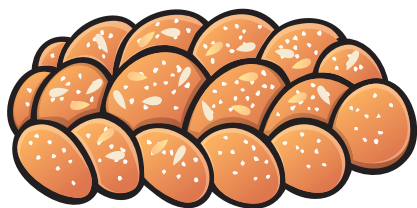
Ozdeb andělíčkovi na obrázku šaty.

17.

Úkol/otázka

Vyjmenuj další druhy vánočního cukroví, které znáš. Které máš nejraději?

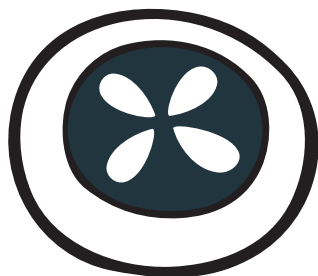
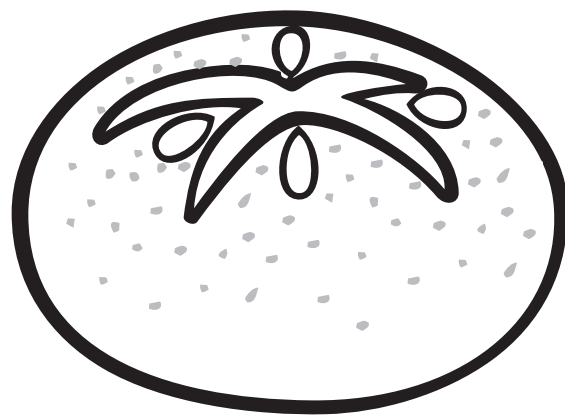
Námět na hru

Upečte společně vánočku.

Aktivita na papíře:

Které tři druhy pečiva a cukroví nepatří mezi ostatní a proč?

Vánočka je tradiční sladké pečivo z kynutého těsta. Ne vždy bylo pečení samozřejmostí. V mnohých chudých oblastech se během roku téměř nepeklo – mouka, tuk, i třeba rozinky byly hodně drahé. Peklo se tedy na Vánoce, kdy mělo být všeho dostatek.

18.

Klasický věnec se čtyřmi svíčkami v minulosti vypadal trochu jinak než jsme dnes zvyklí. Dříve se věnec vešel nad stůl a ozdoby z něj visely dolů. Svíček na něm bylo 23. Velké bílé pro adventní neděle a malé červené pro všední dny.

Úkol/otázka

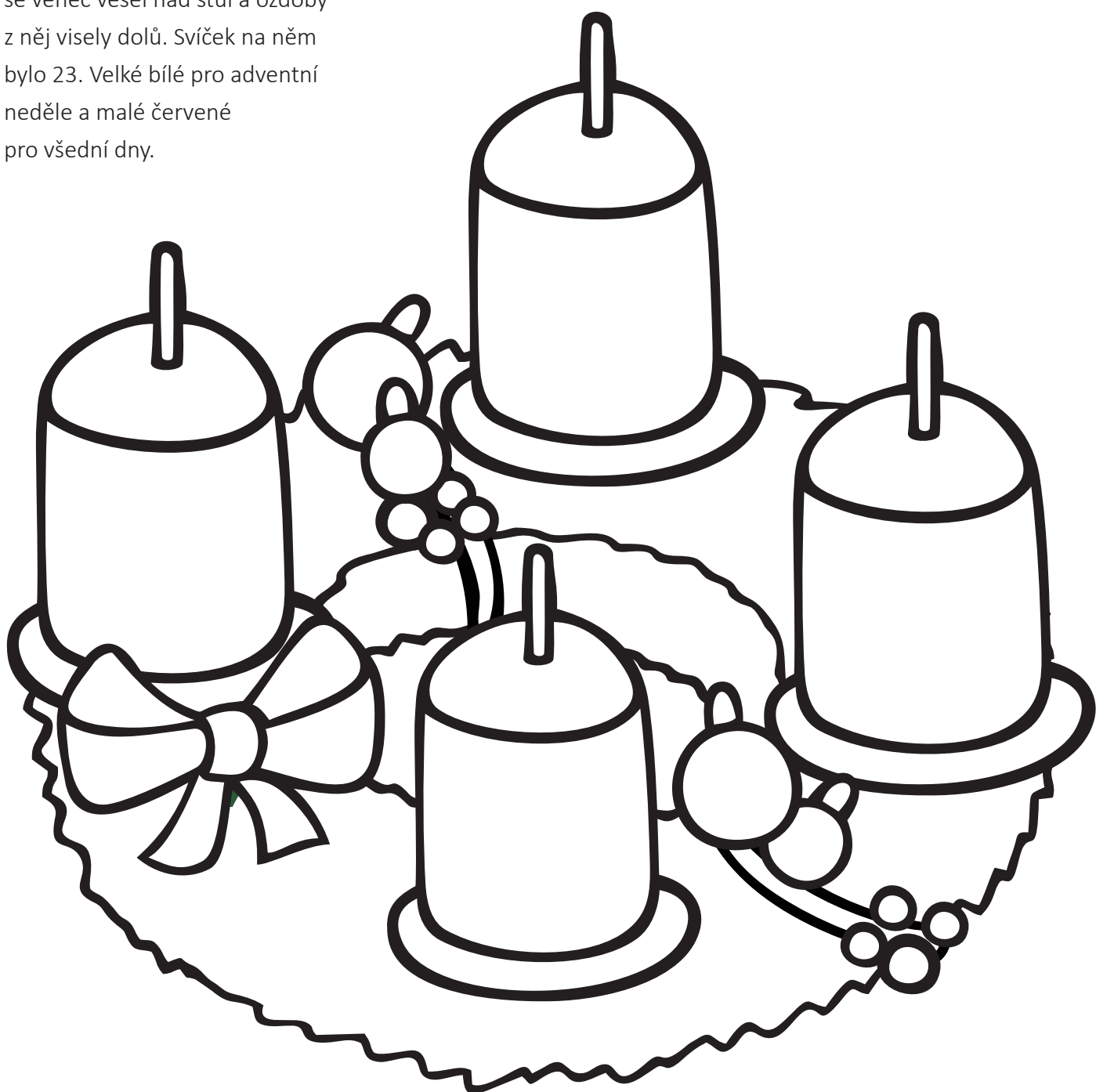
K čemu slouží adventní věnec? V čem nám pomáhá?

Námět na hru

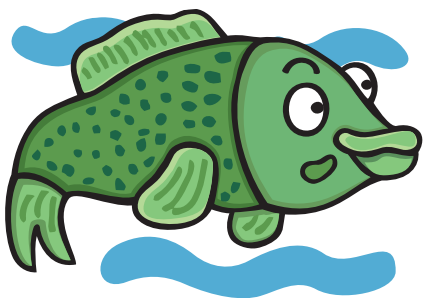
Do Vánoc zbývá necelý týden. Zkuste pro dnešek zastavit vánoční přípravy a udělejte si čas na hraní stolních her. Zapojte, pokud možno, celou rodinu.

Aktivita na papíře:

Omalovánka

19.

Kapr byl vždycky brán jako postní jídlo. Mníši ho jedlí ve dnech postu místo masa.

Když byly války (1. a 2. světová), lidé měli nedostatek jídla a většinou si nemohli dovolit maso, a tak začali jíst kapra i na Štědrý den.

Úkol/otázka

Co je to půst a proč ho lidé dodržují?

Námět na hru

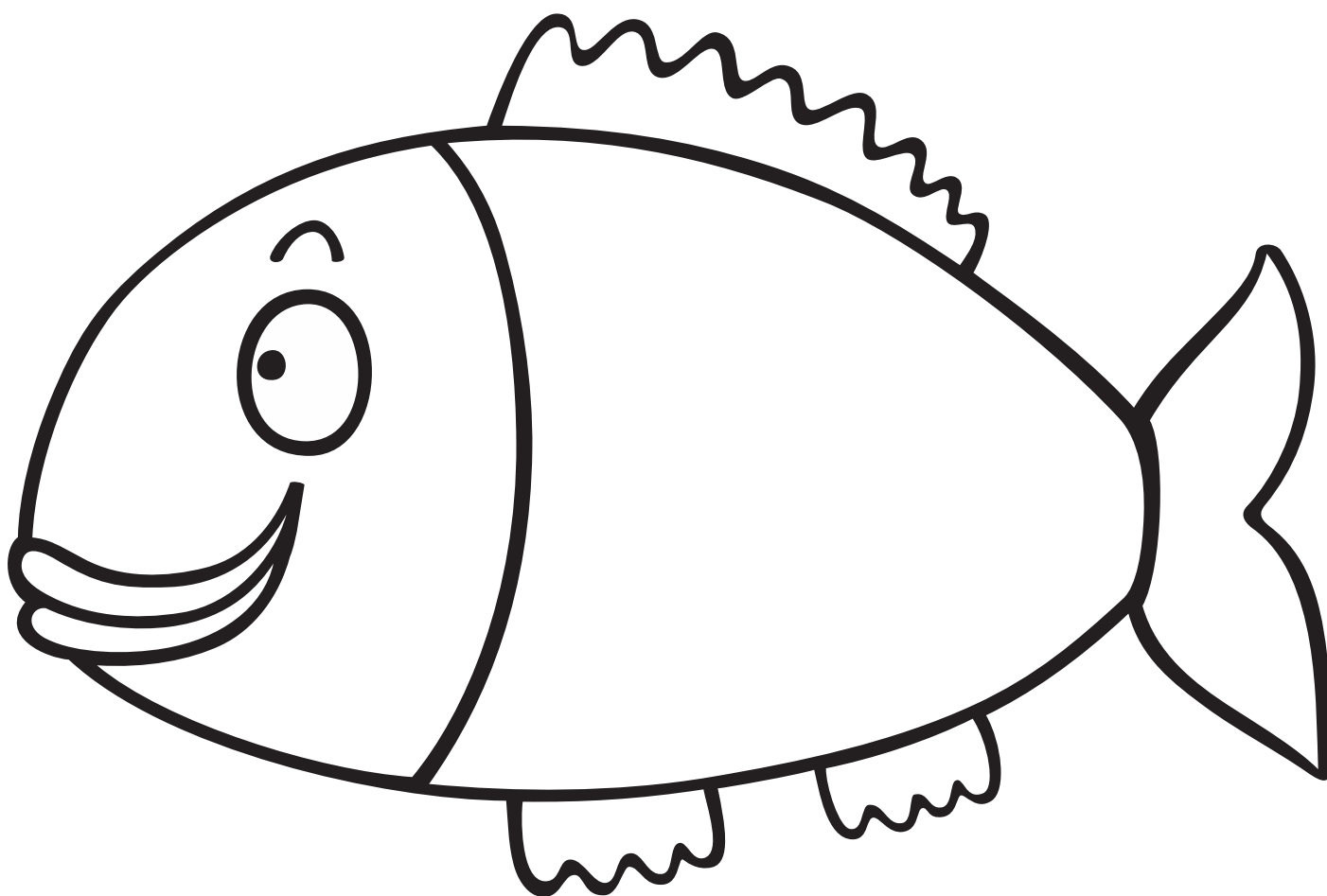
Napište na kartičky názvy těchto ryb a rozdělte je na dvě části podle toho, jestli se jedná o ryby sladkovodní nebo mořské.

Ryby sladkovodní: pstruh, kapr, lín, okoun, karas, parma, sumec, jeseter, štika, candát.

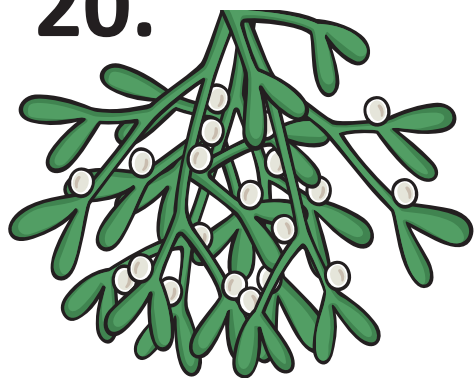
Ryby mořské: žralok, makrela, muréna, ploskozubec, klaun, treska, losos, tuňák, piloun, rejnok

Aktivita na papíře:

Domaluj kaprovi šupiny. Vytvoř je za pomoci otisku prstů.

20.

Zelená větvička jmelí (nebo nabarvená na zlatou či stříbrnou barvu) patří také k tradicím Vánoc. Někteří lidé věří, že když ho mají na Vánoce doma, přinese jim to štěstí a lásku.

Úkol/otázka

Víš, kde jmelí roste a jakou barvu mají jeho bobule?

Námět na hru

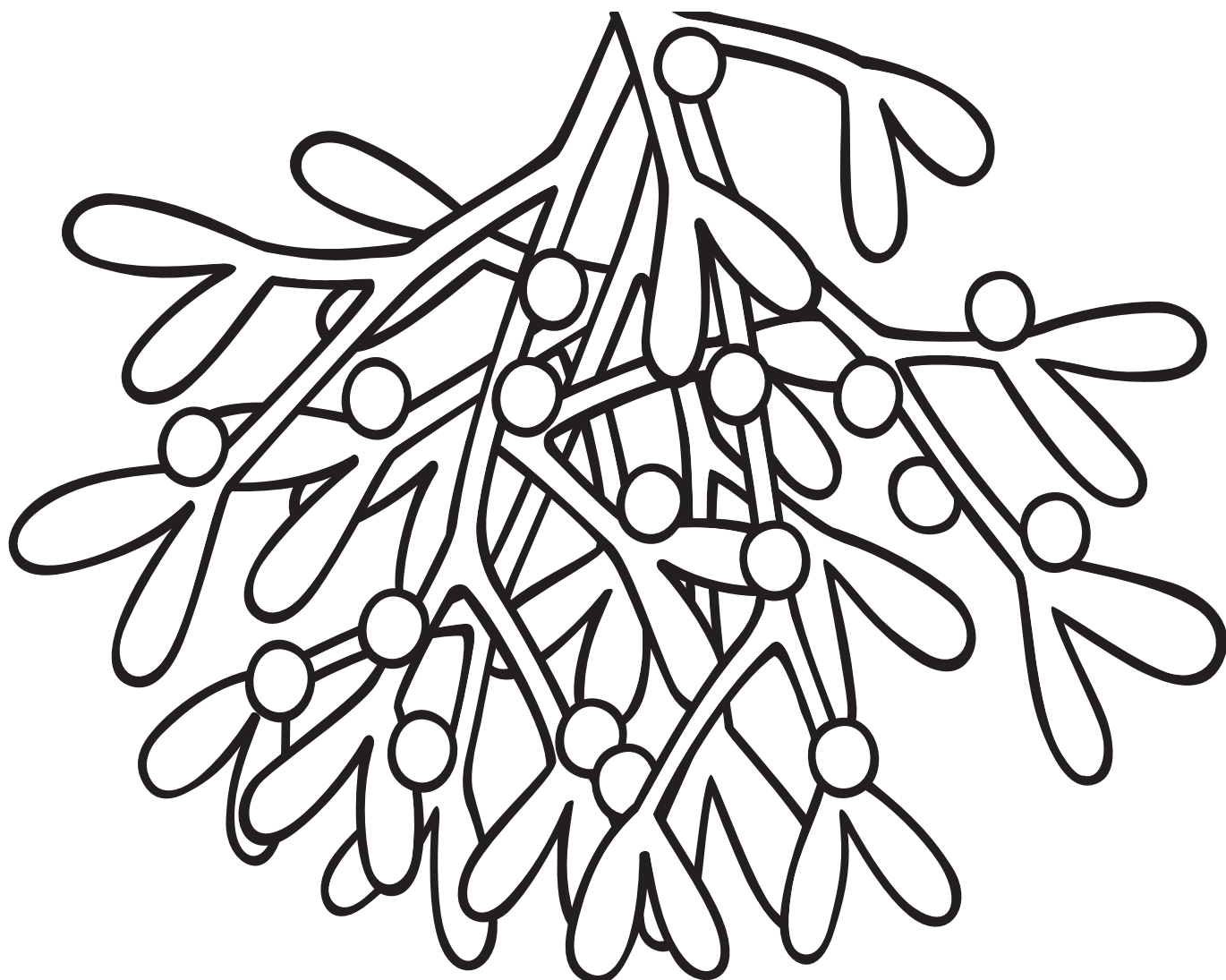
Jmelí je poloparazit, který roste vysoko v korunách jehličnatých i listnatých stromů. U nás roste jen jeden druh, jmelí bílé, které má bobule této barvy.

Vyrobte si „jmelí“. Přineste si zvenku suchou větvičku. Z filcu nebo zeleného papíru si nastříhejte lístečky. Tavnou pistolí je s dětmi nalepte na větvičku. Poté si připravte bílé plyšové kuličky, které budou představovat bobule a nalepte je k lístkům. Kuličky můžete vyrobit také z kousků pomačkaného bílého papíru.

Aktivita na papíře:

Spočítej, kolik bobulí je na větvičce jmelí na obrázku.

Obrázek můžeš vybarvit.

21.

K oblíbeným vánočním zvykům patří vzájemné obdarování se. Kromě hmotných dárků nezapomínejme ani na jiný druh obdarování se navzájem. Můžeme darovat svůj čas, pozornost či nějaký dobrý skutek.

Úkol/otázka

Společně vymyslete, čím si o Vánocích uděláte radost jako celá rodina. Pokud půjde o zážitek, naplánujte si to konkrétně.

Námět na hru

Vyrobte drobný dárek pro někoho ve vašem okolí, kdo se cítí sám a předejte mu ho (může to být i přáníčko vložené do schránky).

Aktivita na papíře:

Seřaď dárečky od nejmenšího po největší (k jednotlivým balíčkům napiš čísla 1-6 podle velikosti).

22.

Zdobení vánočního stroměčku je dnes už samozřejmost. Někdo dává přednost klasickým skleněným baňkám, někdo má raději přírodní ozdoby. V minulosti byly vánoční stromky zdobeny perníčky, doma pečeným cukrovím, jablky, zlacenými ořechy, ozdobami z papíru a bílé řepy, svatými obrázky, svazečky klasů.

Úkol/otázka

Rodiče nebo prarodiče mohou vyprávět dětem o tom, jak se vánoční stroměčky zdobily v době jejich dětství. Měli jste nějakou oblíbenou ozdobu, která se vám nejvíce líbila? Pokud ano a je ještě někde uložena, tak ji dětem ukažte.

Námět na hru

Vyrobte si originální ozdobu na stroměček dle vlastní fantazie.

Aktivita na papíře:

Domaluj druhou polovinu vánočních ozdob a obrázky vybarvi.

23.

O Vánocích si připomínáme narození Ježíška. Narodil se Josefovi a Marii v Betlémě, kam cestovali kvůli sčítání lidu. V hostinci pro rodinu nebylo místo, a tak se museli spokojit s chlévem. Když se Ježíšek narodil, Maria ho položila do jeslí, které předtím sloužily jako krmelec na seno pro hospodářská zvířata.

Úkol/otázka

Zazpívejte si vánoční koledy.

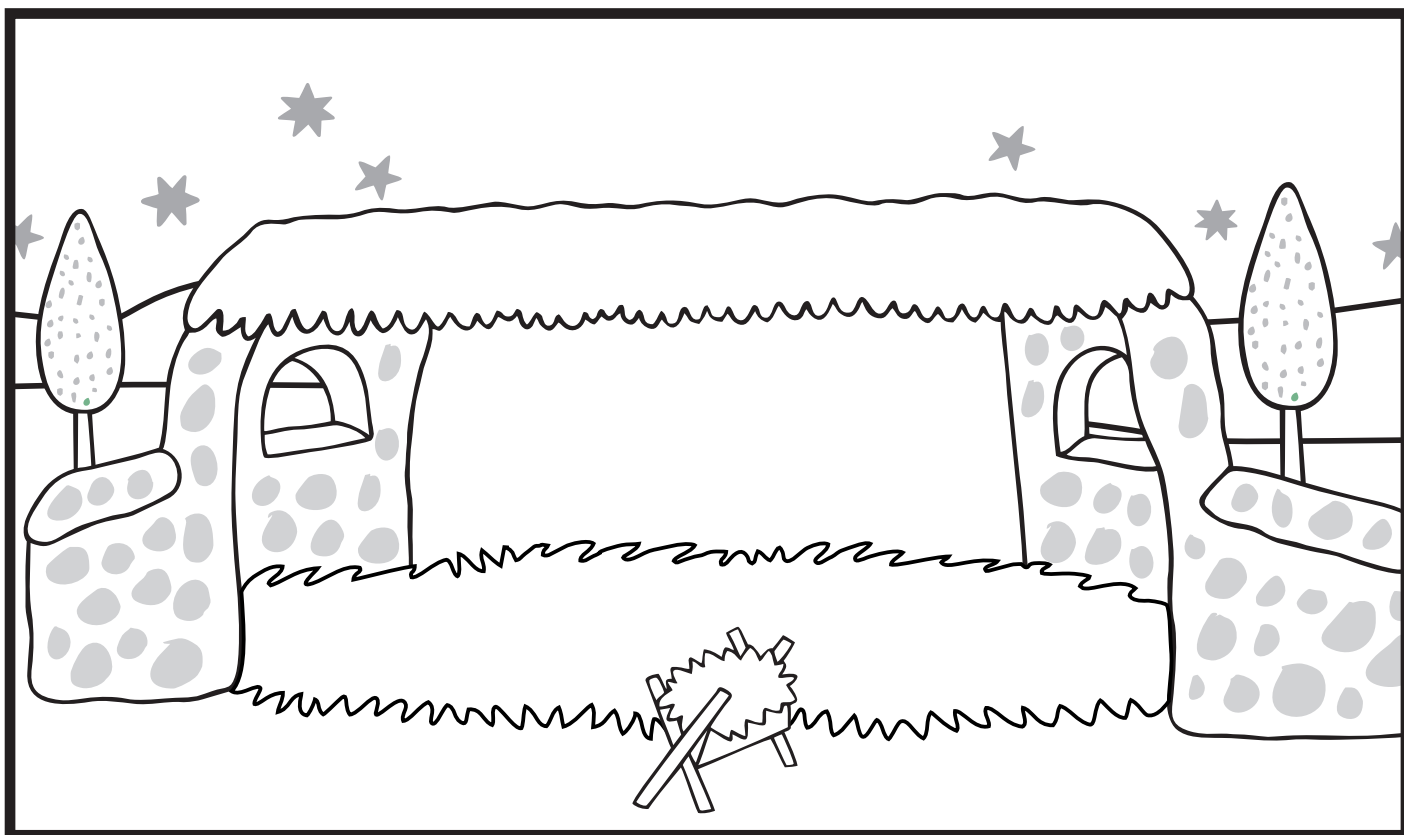
Námět na hru

Přečtěte si biblický příběh o narození Ježíška a zkuste si ho zahrát jako divadelní představení.

Aktivita na papíře:

Dokresli do chléva Josefa, Marii a narozeného Ježíška.

Můžeš doplnit i noční oblohu. Nezapomeň na kometu.

24.

Úkol/otázka

Jaké jehličnaté stromy znáš? Zkus některé vyjmenovat.

Námět na hru

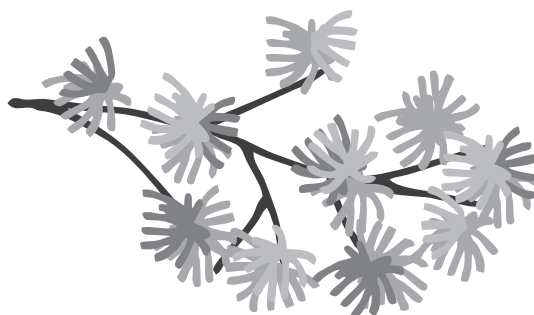
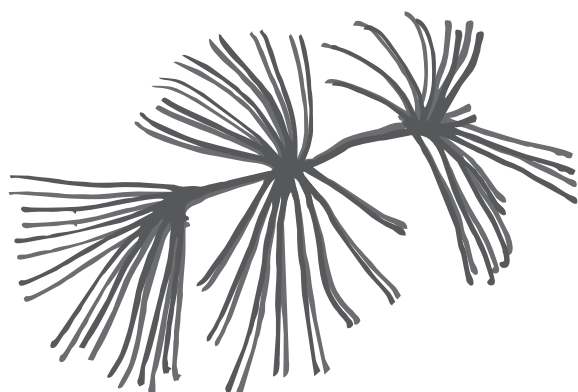
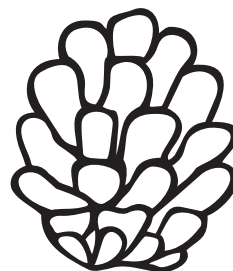
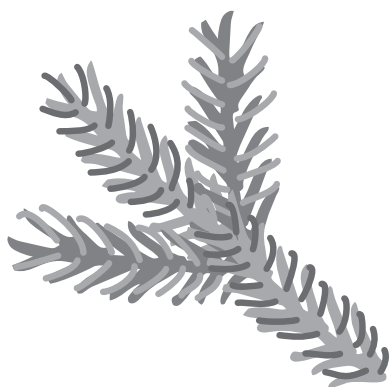
Pověste si na stromeček vlastnoručně vyrobené ozdoby ze dne, kdy jste četli o vánočních baňkách.

Aktivita na papíře:

Přiřaď šišky ke správným větvíčkám.

První vánoční stromky se objevily na německém území v 16. století a říkalo se jim zimní máje.

Do našich krajů pronikl tento zvyk až v 19. století. Stromek se dříve věšel nad stůl buď za špičku, nebo opačně za kmen.

MODŘÍN

BOROVICE

SMRK

JEDLE

Ilustrace jsou výsledkem tvůrčí činnosti autora (dále jen „autor“), a jako takové požívají ochrany autorského díla, předpokládané zákonem č. 121/200 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Je možné pouze osobní užití a užití v dané školní instituci.

Bez předchozího písemného souhlasu autora podléhá přísnému zákazu jakákoliv úprava či šíření a komerční využití.